

**การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง
ในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม***
INTEGRATION OF BUDDHADHARMA PRINCIPLES TO PROMOTE DEMOTE
POLITICAL CULTURE OF PEOPLE IN SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

ฉันทนา โพธาราม, สุรพล สุธะพรหม, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า

Chanthana Photharam, Surapon Suyaprom, Apinyar Chatchorfa

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: kanjana.dam@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และ 3. นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี ดังนี้ การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคนวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพรรณนาความ พร้อมตารางแจกแจงความถี่ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.892 จากประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. วัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ในระดับมาก ประชาชนให้ความสำคัญกับเหตุผลมากกว่าบุคคลเคารพเสียงส่วนใหญ่และเสียงส่วนน้อย มีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน 2. ปัจจัยสถาบันทางการเมือง ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อธิบายได้ร้อยละ 48.5 และหลักสภานายธรรม ส่งผลต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม อธิบายได้ร้อยละ 69.2 อย่างมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงครามอยู่ในระดับมาก

โดยเฉพาะหลักสารานิยธรรม เช่น เมตตากรรมเมตตาวจีกรรม และเมตตามโนกรรม ช่วยสร้างความเคารพเหตุผล ลดความขัดแย้ง เสริมความโปร่งใส ขณะที่หลักศีลสามัญญตา และทิวาสีสามัญญตา ช่วยลดการทุจริต ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจอย่างเป็นธรรม

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; การส่งเสริม; วัฒนธรรมทางการเมือง

Abstract

Objectives of this research were: 1 To study political culture, 2. To study factors that influenced political culture in a democratic regime, 3. To present the integration of Buddhist principles to promote political culture in a democratic regime among people in Samut Songkhram Province, conducted by the mixed research methods. The qualitative research, data were collected by in-depth interviewing 18 key informants and analyzed by content descriptive interpretation. The quantitative research, data were collected using questionnaires with reliability value equal to 0.892 from 399 samples who were the people in Samut Songkhram Province. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The research results were found that 1. People's political culture was at high level. People gave importance to reason rather than people, knowing how to compromise, respecting majority and minority, having discipline from religious way of life, and being responsible for the public through participation in community activities, which are continuously shaped by family, school, and monasteries. 2. Institutional factors of political nurturing affect political culture in a democracy, which can be explained by 48.5 percent, consisting of peer groups, political institutions, and professional groups, and the principle of Saraniyadhamma affected the promotion of political culture in a democratic regime of people in Samut Songkhram Province, which can be explained by 69.2 percent with statistically significant level of 0.01. 3. The integration of Buddhist principles promoted political culture in a democratic regime of people in Samut Songkhram Province to a high level, especially the principle of Saraniyadhamma, such as Metta-kayakamma, Metta-vacikamma, and Metta-manokamma, which helped create respect for reason, reduce

conflict, and enhance transparency, while the principles of Sila-samanyata and Ditthi-samanyata helped reduce corruption, promote participation, and make decisions fairly.

Keywords: Integration; Buddhadharma Principles; Promote; Political Culture

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเกิดจากการหล่อหลอมทางสังคมผ่านกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยอาศัยสถาบันหลักอย่างครอบครัว การศึกษา ศาสนา และสื่อมวลชน เพื่อปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมประชาธิปไตย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างเสถียรภาพ ความเข้มแข็งและความชอบธรรมให้กับระบบการปกครองอย่างยั่งยืนในระบอบประชาธิปไตย

ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบันสะท้อนถึงความขัดแย้ง ความไม่เสมอภาคและการขาดจริยธรรมทางการเมือง ทั้งในระดับประชาชนและนักการเมือง เกิดการตีความรัฐธรรมนูญเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน การทุจริต และการไม่รักษาสัญญาทางการเมืองอย่างใดก็ตาม คนรุ่นใหม่เริ่มตื่นรู้และเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ ตามหลักประชาธิปไตยส่งผลให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกลายเป็นอุดมการณ์ใหม่ที่ส่งต่อผ่านครอบครัว ชุมชน สื่อ และสถาบันต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและมีส่วนร่วมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องมีทั้งผู้นำที่ยึดประโยชน์ส่วนรวมและประชาชนที่ตื่นรู้ มีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง ปัจจุบันความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่เหมาะสมต่อระบอบประชาธิปไตย ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเมือง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 (ที.ปา. (ไทย) 11/317/257) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1. เมตตาทายกรรม กระทำต่อกันด้วยความเมตตา 2. เมตตาวจีกรรม การพูดจากับผู้อื่นด้วยความรักและเมตตา 3. เมตตาโมกกรรม ตั้งจิตปรารถนาดี 4. สาธารณโภคี แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยให้ทั่วถึงกัน 5. สีสามัญญตา มีความประพฤติสุจริตตั้งามรักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม และ 6. ทิฏฐิสามัญญตา เคารพรับฟังความคิดเห็นกันมีความเห็นชอบร่วมกันเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยในจังหวัดสมุทรสงคราม เน้นการส่งเสริมกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีคุณธรรม และการสร้างกลไกภาคประชาชนเพื่อผลักดันคุณธรรมในสังคมไทย นำไปสู่ประชาธิปไตยที่มั่นคงด้วยหลักธรรมาธิปไตยหรือ คุณธรรมนำการเมืองอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 156,024 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรสงคราม, 2566)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 399 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรการคำนวณของทาโรยามาเน (Yamane, 1967) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ อำเภอ เป็นระดับ ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
อำเภอเมืองสมุทรสงคราม	86,155	220
อำเภอบางคนที	25,470	65
อำเภออัมพวา	44,399	114
รวม	156,024	399

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน ผู้แทนข้าราชการ จำนวน 1 คน นักการเมืองระดับท้องถิ่น จำนวน 9 คน และผู้นำท้องที่/ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ

ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 1. การเคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล 2. การรู้จักประนีประนอม 3. การมีระเบียบและมีวินัย และ 4. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม คือ 1. สถาบันสื่อมวลชน 2. กลุ่มอาชีพ (สถานที่ทำงาน) 3. สถาบันการศึกษา 4. กลุ่มเพื่อน 5. สถาบันครอบครัว และ 6. ด้านสถาบันทางการเมือง ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 1. เมตตากรรม 2. เมตตาจริม 3. เมตตาโนกรรม 4. สาธารณโภคี 5. สีสสามัญญตา และ 6. ทิฏฐิสามัญญตา ตามเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ คือ 1 น้อยที่สุด 2 น้อย 3 ปานกลาง 4 มาก และ 5 มากที่สุด

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และผู้ทรงคุณวุฒิที่สำคัญและมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่วิจัย มีการตรวจสอบเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นหรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.892 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้ง

4.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 ชุด ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 399 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

4.3 นำข้อมูลดิบที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ 1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Enter Method

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ด้านการเคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล สรุปได้ว่า ประชาชนจังหวัดสมุทรสงครามมีความตื่นตัวทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับเหตุผลมากกว่าการยึดติดบุคคล คนรุ่นใหม่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันสังคมสู่การใช้ปัญญา เวทีเสวนาและกิจกรรมสาธารณะช่วยส่งเสริมการเมืองที่โปร่งใสและวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่มีเหตุผล 2. ด้านการประนีประนอม ประชาชนจังหวัดสมุทรสงครามยึดหลักประนีประนอมในวัฒนธรรมการเมือง โดยเน้นการฟัง เหตุผล และไม่ใช้ความรุนแรง วัดและพระสงฆ์มีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม ส่งผลให้การเคารพความเห็นต่างเป็นส่วนหนึ่งของประชาธิปไตยที่มีวุฒิภาวะ 3. ด้านการมีระเบียบและมีวินัย สรุปได้ว่า ประชาชนจังหวัดสมุทรสงครามมีวินัยทางการเมืองจากวิถีชีวิตใกล้ชิดศาสนา เคารพกติกา ใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสงบ ไม่ซื้อเสียง เปิดใจรับฟังความเห็นต่าง วินัยไม่ใช่แค่ทำตามกฎหมายแต่คือจิตสำนึกร่วมสร้างประชาธิปไตยอย่างมีคุณภาพ 4. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สรุปได้ว่า ประชาชนสมุทรสงครามมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมจากรากวัฒนธรรมชุมชน ครอบครัว และศาสนา เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะอย่างสมัครใจ แม้ขาดข้อมูลบางส่วน แต่ตื่นตัว แสดงความเห็นสร้างสรรค์ และร่วมขับเคลื่อนประชาธิปไตยด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน

2. ปัจจัยสถาบันทางสังคมที่ส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า 1. ปัจจัยสถาบันทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม

ได้ร้อยละ 48.5 มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มเพื่อน สามารถทำนายได้ร้อยละ 17.7 สถาบันทางการเมือง สามารถทำนาย ได้ร้อยละ 16.7 และ กลุ่มอาชีพ สามารถทำนายได้ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ 2. หลักสารานิยธรรม ร่วมกันทำนายการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ในจังหวัดสมุทรสงคราม ได้ร้อยละ 69.2 มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า หลักเมตตาตามโนกรรม ปรารณาสีต่อผู้อื่น (X23) สามารถทำนาย ได้ร้อยละ 34.8 หลักเมตตาวจีกรรม การพูดจากับผู้อื่นด้วยความรักและเมตตา (X22) สามารถทำนายได้ร้อยละ 34.6 หลักสาธารณโภคี การแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน (X24) สามารถทำนายได้ร้อยละ 18.6 และหลักทฤษฎีสัมมัญญาตา เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน ร่วมกัน (X26) สามารถทำนายได้ร้อยละ 14.0 ตามลำดับ

3. การบูรณาการหลักสารานิยธรรมเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม 1. การบูรณาการหลักเมตตา กายกรรม ในจังหวัดสมุทรสงครามช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยโดยกระตุ้นให้ประชาชนมีความเมตตาในการปฏิบัติต่อกัน การกระทำที่ดียาม ต่อผู้อื่นช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ส่งเสริมให้การเมืองเป็นการทำเพื่อส่วนรวม มากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มความสามัคคีในสังคมการส่งเสริม หลักนี้ผ่านการฝึกฝนในครอบครัว โรงเรียน และวัดทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อ การเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในสังคม 2. การบูรณาการหลักเมตตา วจีกรรม ในจังหวัดสมุทรสงครามช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองโดยการใช้การพูดจา กับผู้อื่นด้วยความรักและเมตตา ส่งผลให้การสื่อสารทางการเมืองเป็นไปในทางสร้างสรรค์ และไม่สร้างความขัดแย้ง กระตุ้นให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อกันในสังคม การพูดอย่าง มีเมตตาช่วยให้การแสดงความคิดเห็นในเวทีสาธารณะเป็นไปอย่างมีเหตุผลและเปิดใจรับ ฟังซึ่งกันและกัน ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่สงบสุขและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจทางการเมืองอย่างมีสติและมีจิตสำนึกที่ดี 3. การบูรณาการหลักเมตตาตามโนกรรม ในจังหวัดสมุทรสงครามมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย โดยการปลูกฝังความปรารณาสีต่อผู้อื่นในจิตใจประชาชน ช่วยให้เกิดความ ร่วมมือ ความเข้าใจ และการยอมรับความเห็นต่าง ส่งเสริมการพูดคุยด้วยเหตุผลมากกว่าใช้ อารมณ์ ลดความขัดแย้งทางการเมือง และสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมอย่างสันติ วัด โรงเรียน และผู้นำชุมชนมีบทบาทในการปลูกฝังเมตตาธรรม ทำให้ประชาธิปไตยเติบโต บนพื้นฐานของคุณธรรมและความเห็นอกเห็นใจ 4. การบูรณาการหลักสาธารณโภคี เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย ผ่านการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็น ธรรม ลดช่องว่างระหว่างกลุ่มคน ส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นเจ้าของร่วมใน

ทรัพยากรและโอกาสทางสังคม ประชาชนมีแนวโน้มร่วมมือกันในกิจกรรมสาธารณะ พัฒนาชุมชน และร่วมตัดสินใจโดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ไม่ยึดติดกลุ่มพรรคหรือผลประโยชน์เฉพาะหน้า ส่งผลให้เกิดการเมืองที่ยึดธรรม โปร่งใส และมีความยั่งยืน วัดโรงเรียน และองค์กรท้องถิ่นมีบทบาทในการปลูกฝังแนวคิดนี้อย่างต่อเนื่อง 5. การบูรณาการหลักทฤษฎีสамัญญา ในจังหวัดสมุทรสงครามส่งเสริมให้ประชาชนเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีวุฒิภาวะ ส่งผลให้การถกเถียงทางการเมืองเกิดขึ้นในบรรยากาศของการยอมรับความหลากหลายทางความคิด การส่งเสริมให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเสริมสร้างการเมืองที่โปร่งใสและเปิดกว้างต่อการแก้ปัญหาทางสังคมอย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม สะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการยึดมั่นหลักการประชาธิปไตย โดยเฉพาะในด้านการมีระเบียบและวินัย บ่งชี้ถึงความเคารพต่อกฎกติกาและการอยู่ร่วมกันอย่างมีแบบแผน ประชาชนเคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล ถือเป็นการพัฒนาเชิงคุณภาพของวัฒนธรรมทางการเมือง ที่ประชาชนไม่ยึดติดกับบุคคลแต่ให้ความสำคัญกับหลักการและเหตุผล เนื้อหาสาระ รู้จักประนีประนอม แต่ก็ยังเป็นพื้นที่ที่ควรเสริมสร้างให้เข้มแข็งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมและความหลากหลายทางความคิด ส่วนประเด็นที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สะท้อนถึงความแตกต่างทางพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนให้ความสำคัญกับกฎหมาย เหตุผล และคุณสมบัติเชิงประจักษ์ของผู้สมัครมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว ยึดหลักกฎหมายในการเลือกตั้ง ส่วนพฤติกรรมเลือกตั้งตามความรู้ความสามารถและผลงานการบริหารซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธรธิดิษฐ์ สุวาท (2564) ได้วิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า เสร็จสิ้นประชาธิปไตยทุกหมู่บ้านโดยใช้เครือข่ายถ่ายทอดความรู้สื่อสารให้ประชาชนในเพชรบุรีเรียนรู้วิถีประชาธิปไตย เข้าใจ และตื่นตัวทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสวีสต์ จิรฐิติกาล และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนต้องมีความ

ไว้วางใจ เสมอภาค รับฟังความเห็นต่าง เคารพเสียงข้างน้อย และร่วมกันปกป้องระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์เพื่อความเป็นธรรมในสังคม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยสถาบันทางสังคมที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ได้ร้อยละ 48.5 มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อภิปรายได้ว่า สถาบันทางสังคมส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการมีบทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในการหล่อหลอมและถ่ายทอดค่านิยมประชาธิปไตย โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา ซึ่งให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของโรงเรียนและครูในการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกทางการเมือง กลุ่มอาชีพ และสื่อมวลชน มีการส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะการณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง สะท้อนให้เห็นว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย และมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนในกลุ่มเพื่อนมักเน้นอารมณ์และความคิดเห็นส่วนตัวมากกว่าหลักเหตุผลหรือข้อมูลที่ถูกต้อง และสถาบันทางการเมือง มีบทบาทในการส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมืองที่โดดเด่นที่สุดคือการมีระเบียบ กฎเกณฑ์ และกระบวนการทางการเมืองที่ชัดเจน สะท้อนถึงโครงสร้างที่ช่วยกำหนดพฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชน ขณะเดียวกันการถ่ายทอดการประชุมสภาและกิจกรรมของผู้แทนประชาชนก็ได้รับการยอมรับพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย สิงอุดม (2565) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมทางการเมือง ด้านการเป็นตัวแทนกลุ่มหรือพรรคการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก

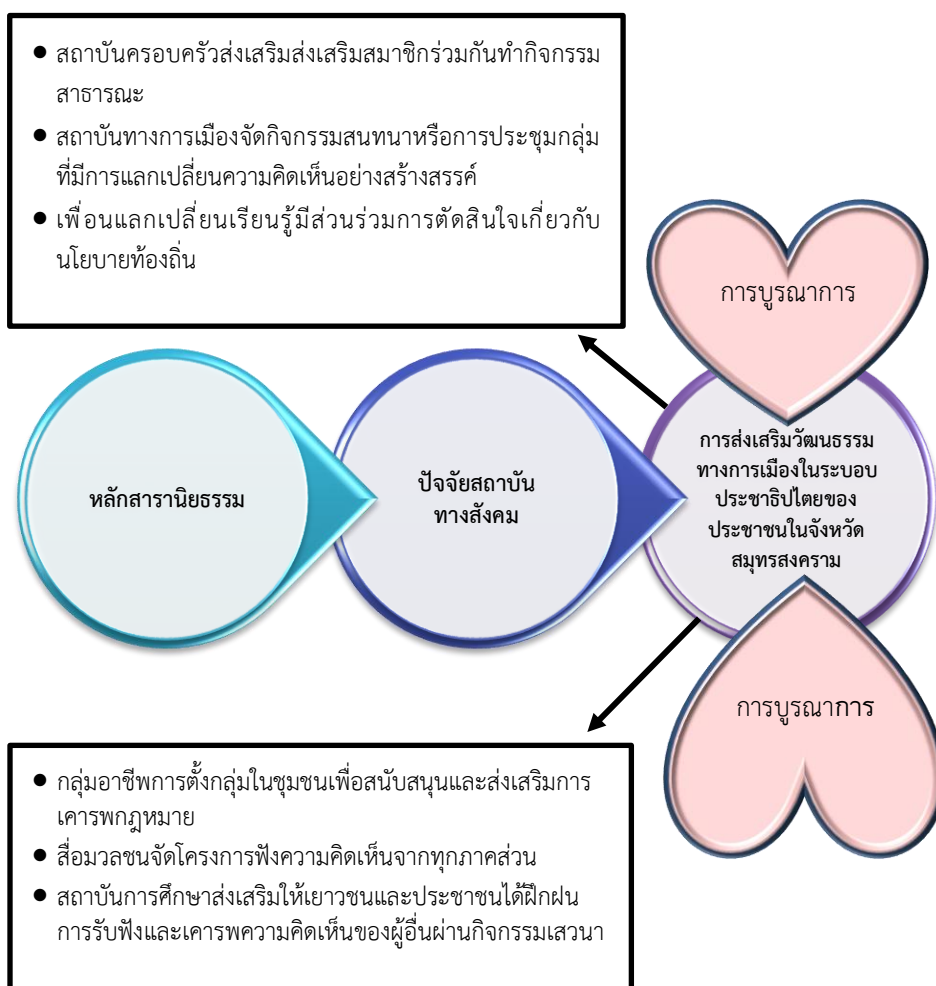
ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า หลักสารณียธรรม ร่วมกันทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ได้ร้อยละ 69.2 มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อภิปรายได้ว่า แนวทางแห่งความเมตตาและการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดอง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะหลักเมตตาตามโนกรรม และหลักเมตตาวัจกรรม ที่เน้นความปรารถนาดีและการใช้วาจาอย่างสุภาพ สะท้อนให้เห็นว่าการคิดดีและพูดดี คือรากฐานของการมีวัฒนธรรมการเมืองที่สร้างสรรค์ ขณะเดียวกัน หลักสาธารณโภคี และหลักทฤษฎีสัมมัญญตาก็มีส่วนสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย และคณะ (2560) ได้วิจัยเรื่อง

สถานีสาราณียธรรม : พื้นที่บ่มเพาะความรู้ชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักธรรม คือ สาราณียธรรม 6 ประยุกต์ให้เอื้อต่อการบ่มเพาะความรู้ชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ชุมชนเข้มแข็ง

3. การบูรณาการหลักสาราณียธรรม เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนในจังหวัดสมุทรสงครามมีการบูรณาการหลักสาราณียธรรม ในการดำรงชีวิต และการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยหลักสาราณียธรรม เช่น เมตตามโนกรรม (คิดดีต่อกัน) เมตตาวจีกรรม (พูดดีต่อกัน) สาธารณโภคี (แบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน) และทิฏฐิสามัญญตา (เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง) ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ ประชาชนในจังหวัดสมุทรสงครามให้ความสำคัญกับความสมานฉันท์และความร่วมมือทางการเมือง การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย เคารพกฎระเบียบ ไม่สร้างความขัดแย้งโดยใช้อารมณ์หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นตัวตัดสิน แต่ให้ความสำคัญกับเหตุผลและนโยบาย นอกจากนี้ การมีจิตใจแห่งการแบ่งปันทำให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงานภาครัฐ และการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายช่วยให้ประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างมีเสถียรภาพ ประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม และสถาบันศาสนาช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มั่นคง มีเหตุผล เคารพซึ่งกันและกัน และมุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าความขัดแย้งส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวินัยธรธิดิษฐ์ สุวฑฒ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีควรบูรณาการหลักพุทธธรรมโดยเน้นประโยชน์ส่วนรวม เคารพความแตกต่าง แสดงสิทธิเสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ และประนีประนอม เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อกัน เสริมสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยอย่างมั่นคง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้จากการวิจัยดังกล่าวสรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสารานิยธรรม เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม 4 ประเด็น คือ 1. ด้านการเคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล 2. ด้านการรู้จักประนีประนอม 3. ด้านการมีระเบียบและมีวินัย และ 4. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ดังนี้

การบูรณาการหลักเมตตาทายกรรม ส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในสมุทรสงคราม ผ่านการกระทำด้วยเมตตาในการเคารพเหตุผล การประนีประนอม ระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยจัดกิจกรรมเวทีเสวนา และโครงการสาธารณประโยชน์เพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

การบูรณาการหลักเมตตาวชิกรรม เน้นการใช้คำพูดอย่างเมตตาเพื่อสร้างความเข้าใจ ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตยอย่างราบรื่น โดยจัดกิจกรรมอบรมการสื่อสาร เสวนาชุมชน และการฟังความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมการพูดด้วยความสุภาพ เคารพกัน และสร้างสังคมสงบสุข

การบูรณาการหลักสาธารณโภคี ส่งเสริมการแบ่งปันทรัพยากรและผลประโยชน์ร่วมกันในสังคม เพื่อความเสมอภาคและเป็นธรรม ช่วยสร้างความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน ผ่านกิจกรรม เช่น โครงการการศึกษา-สุขภาพ เวทีชุมชน และการพัฒนาสาธารณูปโภค เพื่อประโยชน์ของทุกคน

การบูรณาการหลักเมตตามโนกรรม ส่งเสริมการเมืองสร้างสรรค์โดยเน้นความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ลดอคติ และส่งเสริมความเข้าใจในสังคม ผ่านการเคารพเหตุผล ประนีประนอม มีวินัย และรับผิดชอบต่อส่วนรวม ดำเนินการผ่านเวทีเสวนาการเมือง กิจกรรมประนีประนอม อบรมระเบียบวินัย และโครงการสาธารณประโยชน์ เพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่มั่นคง เป็นธรรม และมีความร่วมมือของทุกภาคส่วนในจังหวัดสมุทรสงคราม

การบูรณาการหลักสัสตสัมมัญญา การยึดมั่นในศีลและกฎระเบียบร่วมกันเพื่อความสงบเรียบร้อยในสังคม สร้างความไว้วางใจ ความยุติธรรม และเสมอภาคในท่ามกลางความหลากหลาย ส่งเสริมการเคารพสิทธิหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย ผ่านการอบรมเรื่องศีล การร่วมสร้างระเบียบในชุมชน และกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมร่วมกันเพื่อสร้างสังคมสมานฉันท์และมั่นคง

การบูรณาการหลักทัญญูสัมมัญญา การเคารพและเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เสริมสร้างความร่วมมือ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตยอย่างยุติธรรมและโปร่งใส ส่งผลให้การตัดสินใจมีคุณภาพและยั่งยืน โดยจัดเวทีเสวนา กิจกรรมรับฟังความคิดเห็น และประชุมแบบเปิดเพื่อสร้างพื้นที่สื่อสารอย่างเท่าเทียม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการเคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล หน่วยงานระดับท้องถิ่น ควรมีนโยบายสนับสนุนการปฏิบัติและยึดหลักข้อบัญญัติ กฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับ
2. ด้านการรู้จักประนีประนอม หน่วยงานระดับท้องถิ่น ควรมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาด้านประชาธิปไตยในทุกกระดับ โดยให้ความสำคัญกับหลักการของเสียงข้างมาก และสิทธิของเสียงข้างน้อย การตัดสินใจทางการเมืองต้องเป็นไปตามหลักการที่เป็นธรรม

3. ด้านการมีระเบียบและมีวินัย หน่วยงานระดับท้องถิ่นควรกำหนดมาตรการจริงจังให้ประชาชนมีระเบียบและวินัยในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การสื่อสารที่เน้นการสร้าง ความเข้าใจเรื่องกฎระเบียบ

4. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หน่วยงานระดับท้องถิ่นควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านการเคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล หน่วยงานระดับท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

2. ด้านการรู้จักประนีประนอม หน่วยงานระดับท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมฝึกอบรม และเสวนาทางการเมือง ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3. ด้านการมีระเบียบและมีวินัย หน่วยงานระดับท้องถิ่นควรจัดอบรมและกิจกรรม ส่งเสริมวินัยพลเมือง เช่น กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง การฝึกอบรมเยาวชนเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

4. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หน่วยงานระดับท้องถิ่นควรสนับสนุนการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคธุรกิจ ในการพัฒนาชุมชน โดยเน้นการร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การประนีประนอมในการตัดสินใจทางการเมืองของ ประชาชนจาก ผลกระทบของข้อเสนอโยบายจากพรรคการเมืองในจังหวัดสมุทรสงคราม

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งต่อการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และ กติกาของสังคมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง บทบาทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการส่งเสริม ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม กรณีการถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม

4. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในระบอบ ประชาธิปไตยในการตรวจสอบและถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ธงชัย สิงอุดม. (2565). *การพัฒนาแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูวินัยธรธรรมาธิ์ สุวฑฺฒ. (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม
ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี (ดุชนินิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย และคณะ. (2560). สถานีสารานุกรม : พื้นที่บ่มเพาะความรู้
ชุมชน. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(1), 183-195.
- สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล และคณะ. (2565). การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ
ประชาธิปไตยของประชาชน. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและวิจัย, 4(2),
1-12.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรสงคราม. (2566). จำนวน
ประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม. สมุทรสงคราม: สำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรสงคราม.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and
Row.